

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ФАХОВИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ "УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС"
ВИДАВНИЦТВО «ГЕЛЬВЕТІКА»

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

UCRAINA LIBERTATEM

ТРАНСФОРМАЦІЯ
ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ
ТА КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ
ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ

УДК 7.012:[655.532:398.22(477)](043.2)

Солодка Юлія Володимирівна, студентка кафедри дизайну

Здор Оксана Григорівна, науковий керівник, старший викладач кафедри дизайну

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ПОТЕНЦІАЛ МАЛЬОПИСУ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ НА ПРИКЛАДІ ВИДАННЯ ЗА МОТИВАМИ ОПОВІДАННЯ Н. МАТОЛІНЕЦЬ «ВСІ КОРАЛІ НА ЗАХИСТ БОГІНИ»

Анотація. Розглянуто теми ідентичності та історичної спадкоємності в мальовисі за мотивами оповідання Н. Матолінець «Всі коралі на захист богині». В українській візуальній культурі мальовис постає формою, що сприяє осмисленню національної пам'яті і розглядається як приклад інтеграції українських традиційних культурних символів в сучасний мистецький простір.

Ключові слова: мальовис, ілюстрація, книга, дизайн, національна пам'ять.

Сучасна українська культура переживає період активного переосмислення теми національної ідентичності, особливо в умовах війни й інформаційного тиску. Саме мистецтво, зокрема мальовиси, стають одним із ключових медіумів для збереження та трансляції культурних кодів, їхнього переосмислення. Через поєднання тексту й зображення вони здатні передавати як уявні образи, так і історичні сенси у доступній формі.

Метою роботи є обґрунтування художньо-символічного потенціалу мальовису як сучасної форми збереження української культурної пам'яті на прикладі мотивів оповідання Н. Матолінець та порівняння художньої стратегії з уже існуючими українськими мальовисами, які репрезентують історичну пам'ять.

Мальовис за мотивами оповідання Наталії Матолінець «Всі коралі на захист богині» розглядається як спосіб візуально осмислити тему спадкоємності поколінь, національної пам'яті та сили культурних символів. В оповіданні коралі постають не лише етнографічними атрибутами, а й магичною зброєю, стаючи символом єдності минулого й сучасного, традиції та боротьби. Це відповідає традиційним уявленням про українські намиста як про обереги, що здатні відвертати зло, хвороби й нещастя [1].

Оповідання Н. Матолінець «Всі коралі на захист богині» розвиває тему колективної пам'яті через метафору коралів як живої енергії, що передається від покоління до покоління. Намиста уособлюють фрагмент історії — і водночас частинку особистості. Цей мотив створює багатоплановий культурний код: коралі стають містком між минулим і сучасним, між матеріальним і духовним.

В українській візуальній культурі мальовище часто постає посередником між минулим і сьогоденням. Такі твори, як «Воля: The Will» (В'ячеслав Бугайов, Олександр Філіпович і Денис Фадєєв), «Кобзар» (Ілля Бакута) та «Максим Оса» (Ігор Баранько), передають історичні теми у доступній і водночас емоційно насиченій формі [2]. Також до розвитку жанру долучилися Костянтин Сулима з візуальними новелами «Буйвітер» і «Тарас Бульба», Максим Прасолов і Олексій Чебикін із серією «Дагопак», а проєкти «Тато» Олександра Ком'яхова та «Іменем міста» Костянтина Зоркіна зображають важливі події сучасності і перетворюють мальовище на форму висловлювання стосовно важливих суспільних проблем, зокрема національної ідентичності, спадкоємності та пам'яті.

Звернення до традиційних мотивів у сучасній формі має ще одну важливу мету — актуалізацію віднайдення національної ідентичності через візуальний досвід. Мальовище як формат може залучати підліткову та молодшу аудиторію до переосмислення традиції, а також робити українську культуру більш видимою, естетично привабливою й актуальною. Серед сучасних читачів, зокрема молоді, особливо востребованою є форма мальовища з усіма особливостями організації і сприйняття подібних книжкових видань. Тому надзвичайно важливим є особливий інтерес серед здобувачів освіти українських вишів, зокрема, Університету Грінченка, до дизайну книги і ілюстрації. [3]

Отже, мальовище за мотивами оповідання Н. Матолінець «Всі коралі на захист богині» розглядається як приклад інтеграції традиційного українського символізму в сучасне середовище засобами графічного дизайну. Через образ коралів простежується ідея історичної спадкоємності, у якій предмети побутової культури перетворюються на символи захисту, пам'яті та стійкості народу. Такі твори не лише зберігають культурну спадщину, а й формують нові способи її пізнання та інтерпретації, поєднуючи літературу й дизайн в одній з найпопулярніших зараз формі подання літературного твору в книжці — мальована історія. Саме тому створення таких творів — не лише

мистецький акт, а й форма культурного опору. [4]

Список використаних джерел:

1. Коновалова О. Корали і бурштин у комплексі прикрас українського народного строю: історико-символічні виміри. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. № 2 (52). С. 67-73.
2. Белов Д. Український комікс : бібліотечно-інформаційний вимір : дис. доктора філ. наук. Київ, 2021. 213 с.
3. Балабуха Н., Здор О., Радько К. Дизайн книги як проєктна робота студентів спеціалізації «графічний дизайн» Університету Грінченка. АРТ-платФОРМА. 2024. № 1 (9), С. 304-323.
4. Нестеренко О. Вербально-візуальний контент сучасних українських онлайн-мальовисів. Мовознавчий вісник. № 36. 2024. С.183-194.